

Tehtävien vastaukset, luku 4

1. Käsiteparit

Selitä, mitä eroa on käsitteillä

a. oikumeeni ja anoikumeeni

Oikumeeni tarkoittaa maapallon vakinaisesti asuttuja alueita, anoikumeeni maapallon asumattomia alueita.

b. pakolainen ja siirtolainen

Siirtolainen muuttaa valtiosta toiseen vapaaehtoisesti, pakolainen joutuu jättämään kotinsa ja kotimaansa siksi, että hän on joutunut tai pelkää joutuvansa vainotuksi.

c. kiintiöpakolainen ja turvapaikanhakija

Kiintiöpakolaiselle on myönnetty turvapaikka jo lähtömaassa, turvapaikanhakija hakee turvapaikkaa vasta saavuttuaan mahdolliseen vastaanottajamaahan.

d. tulomuutto ja nettomuutto

Tulomuutto tarkoittaa tietylle alueelle muuttaneiden ihmisten kokonaismäärää esimerkiksi vuoden aikana. Nettomuutto taas on tulomuuton ja lähtömuuton erotus.

e. paluumuuttaja ja kausimuuttaja.

Paluumuuttaja on henkilö, joka muuttaa takaisin sille alueelle, josta on alun perin lähtenyt.

Kausimuuttaja on henkilö, joka esimerkiksi kausiluonteisen työn vuoksi asuu osan vuodesta jollakin toisella alueella.

2. Väkiluvun muutoksen laskeminen

Muodosta laskukaava, jonka avulla lasketaan vuoden aikana tapahtunut väkiluvun muutos jollakin alueella. Valitse kaavassa käytettävät käsitteet luettelosta. Huomaa, että luettelossa on myös ylimääräisiä käsitteitä.

- tulomuutto
- lähtömuutto
- paluumuutto
- syntyvyys
- kuolleisuus
- syntyneiden lukumäärä
- kuolleiden lukumäärä
- edellisen vuoden asukasluku

Väkiluvun muutos = syntyneiden lukumäärä – kuolleiden lukumäärä + tulomuutto – lähtömuutto

3. Pohdittavaa

a. Millaiset tapahtumat voisivat tulevaisuudessa saada sinut muuttamaan pois kotiseudultasi?

b. Mihin muuttaisit, jos et voisi asua Suomessa? Perustele valintasi.

c. Onko laitton maahanmuutto mielestäsi joissakin tapauksissa hyväksyttävää? Perustele.

d. Kuvittele, että joutuisit äkillisesti ja pysyvästi jättämään kotimaasi. Mitkä olisivat silloin neljä tärkeintä asiaa elämässäsi?

Opiskelijan omat vastaukset.

4. Väestön alueellinen jakautuminen

Tutustu valtioiden väestötiheyskarttoihin esimerkiksi Globalis-sivustolla.

a. Kuvaile lyhyesti alla lueteltujen valtioiden väestön jakautumista maan eri osissa.

- Kiina
- Indonesia
- Etelä-Afrikan tasavalta
- Peru

b. Selitä väestön jakautumista väestötiheyskartan lisäksi myös muiden Globalis-sivuston karttojen avulla. Selityksiä löytyy esimerkiksi kartoista *Maisemat*, *Topografia* ja *Maankäyttö*.

- Kiinan itäosat ovat hyvin tiheää asuttuja, länsiosassa asutus on erittäin harvaa ja siellä on paljon myös täysin asumattomia alueita. Myös Mongolian ja Venäjän rajan läheisyydessä asutus on harvaa. Itäosien tiheään asutuilla alueilla on paljon viljelyyn sopivaa maata. Länsiosissa on karua ja kylmää ylänköä ja toisaalta kuivia alueita, jopa aavikoita.
- Indonesian tiheimmin asuttua aluetta on Jaavan saari, jossa suurin osa maa-alasta on maatalouskäytössä. Myös Sumatralla ja Sulawesilla asutus on melko tiheää. Harvinta asutus on Borneon ja Uuden-Guinean saarten vuoristoilla sademetsäalueilla.
- Etelä-Afrikan tasavallassa asutus on suhteellisen harvaa koko maassa kaupunkiseutuja lukuun ottamatta. Tiheintä asutus on maan itäosassa, jossa sademäärät ovat riittäviä maanviljelyyn. Johannesburgin ympäristössä myös kaivostoiminta työllistää ihmisiä. Kapkaupungin ympäristö on nahkealehtisen kasvillisuuden aluetta. Kaupungin sijainti Afrikan eteläkärjessä on tehnyt siitä tärkeän kauppapaikan. Maan länsi- ja sisäosat ovat hyvin harvaan asuttua kuivaa savannia.
- Lähellä päiväntasaaja sijaitsevassa Perussa tihein asutus on Andien vuoristossa, jossa lämpötilat ovat viileämpiä kuin merenpinnan tasolla. Vuoristossa myös sataa enemmän kuin rannikolla, jossa kylmä Perunvirta saa aikaa jopa aavikkoilmaston. Pohjoista kohden mentäessä rannikonkin sademäärät kasvavat ja niiden mukana myös väestötiheys kasvaa. Kaikkein harvimmin asuttua aluetta on Andien itäpuolella sijaitseva Amazonin sademetsäalue.

5. Muuttajasanastoa

Mitkä alla luetelluista käsitteistä sopivat kuvauksiin A–G? Joihinkin kuvauksiin sopii useita käsitteitä.

· siirtolainen	· laitton siirtolainen
· pakolainen	· siirtotyöläinen
· kausityöläinen	· kausimuuttaja
· ympäristöpakolainen	· paluumuuttaja

A. Somaliperhe asuu pakolaisleirissä Keniassa. Perhe on paennut Etelä-Somaliasta, sillä pitkäaikaisen kuivuuden vuoksi maanviljely ei onnistu kotiseudulla.

ympäristöpakolainen

B. Meksikolainen nainen on tullut ilman passia Yhdysvaltoihin. Hän työskentelee Kaliforniassa viinitilalla sadonkorjuun ajan ja palaa takaisin kotimaahansa sadonkorjuun päätyttyä.

kausityöläinen, laitton siirtolainen

C. Nigerianlainen mies on asunut Pariisissa kolme vuotta ja työskentelee ravintolassa tiskaajana. Hänellä ei ole voimassa olevaa viisumia.

laiton siirtolainen

D. Ruotsalainen pariskunta on eläkkeellä ja asuu talvet omistamassaan asunnossa Espanjan Aurinkorannikolla.

kausimuuttaja

E. Rovaniemeltä kotoisin oleva nainen on asunut kolmekymmentä vuotta Göteborgissa, mutta muuttaa eläkkeelle jäätyään Rovaniemelle.

paluumuuttaja

F. Puolalainen sähkömies työskentelee puolalaisessa yrityksessä, jolle on annettu seitsemän kuukautta kestävä työprojekti rakennustyömaalla Espoossa. Hän palaa projektin valmistuttua takaisin Puolaan.

siirtotyöläinen

G. Syyrialainen perhe on paennut sotatoimia rajan yli Turkkiin.

pakolainen

6. Maailman tiheimmin ja harvimmin asutut valtiot

Tutki oheisia taulukoita.

a. Etsi valtiot kartalta.

b. Mitä yhteisiä piirteitä on tiheimmin asutuilla valtioilla?

Ne ovat joko kaupunkivaltioita tai pieniä saarivaltioita. Poikkeuksena ovat Bangladesh, jonka maaperä ja ilmasto soveltuvat poikkeuksellisen hyvin riisin viljelyyn sekä Palestiina, jonne on sijoittunut paljon nykyisen Israelin alueelta muuttaneita palestiinalaispakolaisia.

c. Mitä yhteisiä piirteitä on harvimmin asutuilla valtioilla?

Ne ovat suurimmaksi osaksi valtioita, joista suuri osa on aavikkoa. Islannista ja Kanadasta suuri osa on lähes asumaton tundra. Suriname on suurimmaksi osaksi sademetsää.

7. Tietoa maahanmuuttajien lähtömaista

Tutki oheisia tilastoja Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Saksassa ja Espanjassa vuonna 2015 asuneiden maahanmuuttajien lähtömaista. Maahanmuuttoa juuri tietyistä valtioista voivat selittää useat eri tekijät (yhteinen kieli, naapuruus, siirtomaahistoria, ihmisten vapaa liikkuvuus valtioiden välillä).

a. Valitse taulukoista kymmenen tulomaa-lähtömaaparia ja kerro, mikä syy selittää parhaiten kutakin muuttoliikettä.

b. Laadi tietokoneella teemakartta Ison-Britannian siirtolaisten lähtömaista. Merkitse karttaan eri värillä myös Iso-Britannia. Tee kartalle otsikko ja selite.

Valtiossa asuvien siirtolaisten lähtömaat ja lukumäärät (tuhatta ihmistä)

Iso-Britannia

Intia	777	siirtomaahistoria
Puola	703	vapaa liikkuvuus
Irlanti	503	naapuruus, yhteinen kieli, vapaa liikkuvuus
Pakistan	540	siirtomaahistoria
Saksa	322	vapaa liikkuvuus
Etelä-Afrikka	219	siirtomaahistoria
Nigeria	216	siirtomaahistoria
Yhdysvallat	212	yhteinen kieli

Ranska

Algeria	1 431	siirtomaahistoria
Marokko	926	siirtomaahistoria
Portugali	713	vapaa liikkuvuus
Tunisia	389	siirtomaahistoria
Italia	368	naapuruus, vapaa liikkuvuus
Espanja	304	naapuruus, vapaa liikkuvuus
Turkki	297	työvoiman tarve
Saksa	234	naapuruus, vapaa liikkuvuus

Saksa

Puola	1 930	naapuruus, vapaa liikkuvuus
Turkki	1 656	työvoiman tarve
Venäjä	1 081	saksalainen syntyperä*
Romania	590	vapaa liikkuvuus
Tšekki	544	naapuruus, vapaa liikkuvuus
Italia	414	vapaa liikkuvuus
Ukraina	261	saksalainen syntyperä*
Kreikka	215	vapaa liikkuvuus

Espanja

Marokko	700	naapuruus
Romania	658	vapaa liikkuvuus, kielisukulaisuus
Ecuador	422	siirtomaahistoria
Kolumbia	347	siirtomaahistoria
Iso-Britannia	309	vapaa liikkuvuus, muutto Aurinkorannikolle
Argentiina	251	siirtomaahistoria
Ranska	202	naapuruus, vapaa liikkuvuus
Saksa	201	vapaa liikkuvuus, muutto Aurinkorannikolle

*) Kun Neuvostoliitto hajosi, siellä asuville henkilöille, joilla oli saksalaiset sukujuuret, tarjottiin mahdollisuus muuttaa Saksaan.